EVROPSKA KOMISIJA

Bruselj, 30.5.2012
COM(2012) 319 final

Priporočilo

PRIPOROČILO SVETA

v zvezi z nacionalnim reformnim programom Litve za leto 2012

ter mnenje Sveta o litovskem konvergenčnem programu za obdobje 2012–2015

{SWD(2012) 319 final}

Priporočilo

PRIPOROČILO SVETA

v zvezi z nacionalnim reformnim programom Litve za leto 2012

ter mnenje Sveta o litovskem konvergenčnem programu za obdobje 2012–2015

SVET EVROPSKE UNIJE –

ob upoštevanju Pogodbe o delovanju Evropske unije, zlasti členov 121(2) in 148(4) Pogodbe,

ob upoštevanju Uredbe Sveta (ES) št. 1466/97 z dne 7. julija 1997 o okrepitvi nadzora nad proračunskim stanjem ter o nadzoru in usklajevanju gospodarskih politik[1], zlasti člena 5(2) Uredbe,

ob upoštevanju priporočila Evropske komisije[2],

ob upoštevanju resolucij Evropskega parlamenta[3],

ob upoštevanju sklepov Evropskega sveta,

ob upoštevanju mnenja Odbora za zaposlovanje,

po posvetovanju z Ekonomsko-finančnim odborom,

ob upoštevanju naslednjega:

(1) Evropski svet je 26. marca 2010 potrdil predlog Evropske komisije, da začne izvajati novo strategijo za delovna mesta in rast Evropa 2020, ki temelji na okrepljenem usklajevanju ekonomskih politik ter se bo osredotočala na ključna področja, na katerih je potrebno ukrepanje, da se spodbudi potencial Evrope za trajnostno rast in konkurenčnost.

(2) Svet je 13. julija 2010 sprejel priporočilo o širših smernicah ekonomskih politik držav članic in Unije (2010–2014) ter 21. oktobra 2010 sklep o smernicah za politike zaposlovanja držav članic[4], ki skupaj tvorita „integrirane smernice“. Države članice so bile pozvane, naj integrirane smernice upoštevajo pri nacionalnih ekonomskih politikah in politikah zaposlovanja.

---

1 UL L 209, 2.8.1997, str. 1.
2 COM(2012)319 final.
3 P7_TA(2012)0048 in P7_TA(2012)0047.
4 Sklep Sveta 2012/238/EU z dne 26. aprila 2012.

(3) Svet je 12. julija 2011 sprejel priporočilo v zvezi z nacionalnim reformnim programom Litve za leto 2011 in dal mnenje o dopolnitvi litovskega konvergenčnega programa za obdobje 2011–2014.

(4) Komisija je 23. novembra 2011 sprejela drugi letni pregled rasti, ki zaznamuje začetek drugega evropskega semestra predhodnega in integriranega usklajevanja politik, ki temelji na strategiji Evropa 2020. Poleg tega je 14. februarja 2012 na podlagi Uredbe (EU) št. 1176/2011 sprejela poročilo o mehanizmu opozarjanja[5], v katerem Litve ni opredelila kot ene od držav članic, za katere je treba opraviti poglobljen pregled.

(5) Evropski svet je 2. marca 2012 potrdil prednostne naloge za zagotavljanje finančne stabilnosti, fiskalne konsolidacije in ukrepanja za spodbujanje rasti. Poudaril je potrebo po doseganju diferencirane, rasti prijazne fiskalne konsolidacije, ponovni vzpostavitvi običajnih pogojev dodeljevanja posojil gospodarstvu, spodbujanju rasti in konkurenčnosti, obravnavi brezposelnosti in socialnih posledic krize ter posodobitvi javne uprave. Pozval je države članice, naj izvajajo priporočila Sveta po posameznih državah za leto 2011 in preoblikujejo te prednostne naloge v konkretne ukrepe, ki se vključijo v programe stabilnosti oziroma konvergenčne programe in nacionalne reformne programe.

(6) Evropski svet je 2. marca 2012 tudi pozval države članice, ki sodelujejo v paktu „euro plus“, naj pravočasno predložijo svoje zaveze, da bodo vključene v njihove programe stabilnosti oziroma konvergenčne programe in nacionalne reformne programe.

(7) Litva je 27. aprila 2012 predložila svoj konvergenčni program, ki zajema obdobje 2012–2015, in 30. aprila 2012 nacionalni reformni program za leto 2012. Programa sta bila ocenjena istočasno, da bi se upoštevala njuna medsebojna povezanost.

(8) Na podlagi ocene konvergenčnega programa 2012 Svet v skladu z Uredbo Sveta (ES) št. 1466/97 meni, da je makroekonomski scenarij, na katerem temeljijo proračunske napovedi v programu, verjeten. Na splošno je v skladu s pomladansko napovedjo Komisije iz leta 2012 za leti 2012 in 2013. Namen proračunske strategije, opisane v programu, je odpraviti čezmerni primanjkljaj do leta 2012, kakor priporoča Svet, in potem napredovati v smeri doseganja srednjeročnega proračunskega cilja. Program potrjuje prejšnji srednjeročni proračunski cilj, tj. strukturni javnofinančni presežek v višini 0,5 % BDP, ki ustrezno odraža zahteve Pakta za stabilnost in rast ter določa konsolidacijo v višini vsaj ene odstotne točke na leto, s čimer naj bi bil dosežen uravnotežen proračun do leta 2015. Medtem ko so proračunski načrti v skladu s pravočasnim odpravljanjem čezmernega primanjkljaja, bo povprečni letni fiskalni napor v obdobju 2010–2012 na podlagi (ponovno izračunanega) strukturnega proračunskega salda[6] po pričakovanjih nižji od 2,25 % BDP, tj. od praga, ki ga zahteva Svet v priporočilu z dne 16. februarja 2010. Načrtovano letno približevanje srednjeročnemu proračunskemu cilju v letih po odpravi čezmernega primanjkljaja je nekoliko višje od 0,5 % BDP v strukturnem smislu, kar je referenčna vrednost iz Pakta za stabilnost in rast. Ob upoštevanju diskrecijskih ukrepov glede prihodkov načrtovana

---

[5] COM(2012) 68 final.

[6] Ciklično prilagojeni saldo brez enkratnih in začasnih ukrepov, ki so ga službe Komisije ponovno izračunale na podlagi informacij, predloženih v programu, z uporabo skupno dogovorjene metodologije.

stopnja rasti javnofinančnih odhodkov ustreza referenčni vrednosti za odhodke iz Pakta za stabilnost in rast za leti 2013 in 2014, vendar ne za leto 2015. Po napovedih bo javni dolg v programskem obdobju ostal pod 60 % BDP, v skladu s spomladansko napovedjo Komisije iz leta 2012 naj bi se v letu 2013 povečal na skoraj 41 % BDP, medtem ko naj bi se v skladu s konvergenčnim programom do leta 2015 zmanjšal na približno 35 %. Reforma načrtovanja in izvajanja proračuna napreduje, vendar mora vlada še odobriti predlagano zakonodajo. Ta zakonodaja bi izboljšala odgovornost znotraj fiskalnega okvira, in sicer z ustanovitvijo neodvisnega organa, in poostrila predpise glede državnih rezerv.

(9) Na podlagi celovite strategije za upoštevanje davčnih predpisov so se leta 2011 izvedli ukrepi, ki so okrepili upoštevanje davčnih predpisov in nabrane dodatne prihodke. Vendar bo treba za znaten napredek v boju proti davčnim utajam nadaljevati z izvajanjem ukrepov.

(10) Demografski razvoj vzbuja resne dvome glede vzdržnosti pokojninskega sistema. Čeprav je Litva sprejela postopno zviševanje upokojitvene starosti na 65 let do leta 2026, samo to ne bo zagotovilo trajnostnih in ustreznih pokojninskih dohodkov v prihodnosti in mora biti dopolnjeno z dodatnimi ukrepi. Ti bi lahko vključevali povezovanje zakonsko določene upokojitvene starosti in prihodnjih prejemkov z demografskimi dejavniki, določitev jasnih predpisov za indeksacijo, uvedbo tesnejše povezave med prispevki in prejemki ter odpravo spodbud za predčasno upokojevanje. Litva bi lahko poleg tega bolje izkoristila prostovoljno dodatno pokojninsko zavarovanje. Vzpostavitev shem poklicnega pokojninskega zavarovanja bi lahko ublažila obremenitev sistema socialne varnosti in hkrati izboljšala ustreznost prihodnjih pokojninskih dohodkov. Dejavniki, ki ljudi odvračajo od tega, da delajo dlje, so bili odpravljeni.

(11) Zakon o agencijah za začasno zaposlovanje, ki je oblikovan tako, da omogoča kratkoročno zaposlovanje, je začel veljati 1. decembra 2011. Vendar njegov učinek morda ne bo znaten, saj so agencije za začasno zaposlovanje že prej delovale v Litvi. Celovit pregled delovne zakonodaje bi lahko odkril nepotrebne omejitve in upravne ovire, ki preprečujejo fleksibilne pogodbe, določbe glede odpuščanja in fleksibilne ureditve delovnega časa. Potrebni so dodatni ukrepi za večjo udeležbo na trgu dela, zlasti za mlade, nekvalificirane osebe in starejše delavce, ter za izboljšanje prožnosti trga dela.

(12) Brezposelnost mladih (nad 30 %) in nizko kvalificiranih sta postala zlasti očitna v času krize. Vlada izvaja številne ukrepe za spodbujanje zaposlovanja mladih, kot so na primer subvencije za prvo zaposlitev in znižani prispevki za socialno varnost. Stopnje aktiviranja pa kljub temu ostajajo prenizke in finančna sredstva za aktivne politike trga dela bi se lahko učinkoviteje uporabile, tj. z usmeritvijo javnih del na najbolj ranljive skupine. Za zagotovitev boljšega prehoda iz izobraževanja na trg dela bi bilo treba narediti pripravništva in prakse bolj privlačne in uvesti sistem za napovedovanje povpraševanja po različnih kvalifikacijah. Ukrepi bi morali biti v skladu z rezultati skupne akcijske skupine Litve in Komisije za brezposelnost mladih.

(13) Približno eni tretjini litovskega prebivalstva grozita revščina in dolgoročna izključenost. To je četrta najvišja številka v EU. Litva je leta 2011 spremenila zakon o denarni socialni pomoči, da bi od januarja 2012 naprej reformirala sistem socialne podpore. Uvedla je pilotni model dodeljevanja socialne podpore, spremenila metodo

za izračun zneska, uvedla nekatere spodbude za delo in povečala pokritost. Reforma socialne podpore je korak naprej k odpravljanju dejavnikov, ki odvračajo od dela. Treba je vzpostaviti sistem spremljanja, da se oceni njena učinkovitost in njen učinek na zmanjševanje revščine. Reforma bi morala biti povezana tudi z ukrepi za aktiviranje, ki bi okrepili udeležbo na trgu dela, zlasti za upravičence do dolgoročne socialne podpore.

(14) Vlada od leta 2010 naprej izvaja ambiciozno reformo podjetij v državni lasti za prestrukturiranje upravljanja podjetij, povečanje preglednosti in ločitev lastniške in regulativne funkcije ter povečanje konkurence in učinkovitosti. Reforma je ustrezna ter vključuje zakonodajne in organizacijske spremembe. Velik napredek je bil dosežen pri preglednosti in odgovornosti, saj se poročila zdaj objavljajo na četrtletni in letni osnovi. Določeni so bili jasni cilji podjetja. Vendar je vlada preložila nekatere dele reforme, zlasti ločitev trgovskih in netrgovskih dejavnosti državnih podjetij, in jih namerava izvesti leta 2012.

(15) Litva je dosegla napredek pri izboljšanju energetske učinkovitosti stavb. Program za posodobitev večstanovanjskih zgradb je vlada sprejela decembra 2011, vendar je oslabljen z nasprotnimi subvencijami, ki so na voljo na drugih področjih politike in zmanjšujejo spodbude za prebivalce stanovanjskih stavb, da bi izboljšali energetsko učinkovitost. Za izboljšanje energetske učinkovitosti stavb so potrebna dodatna znatna in pospešena prizadevanja.

(16) Obstajajo možnosti za prenos obdavčitve na rabo energije, saj so prihodki iz okoljskih davkov tretji najnižji v EU, medtem ko so prometni davki najnižji v EU. Implicitna davčna stopnja za porabo energije je bila v letu 2010 sedma najnižja v EU, medtem ko je bila obdavčitev energije, izražena v BDP, samo nekoliko pod povprečjem v EU.

(17) V energetski infrastrukturi države ni dovolj konkurence in povezav, kar ovira rast. Nezadostno medsebojno povezovanje ovira pojav konkurence na energetskih trgih. Koncentracija na trgu plina in električne energije je še vedno visoka (nad 90 %).

(18) Litva je v okviru pakta „euro plus“ sprejela številne zaveze. Te zaveze in izvajanje zavez, predstavljenih leta 2011, se nanašajo na spodbujanje konkurenčnosti in zaposlovanja, izboljšanje vzdržnosti javnih financ in krepitev finančne stabilnosti. Komisija je ocenila izvajanje zavez iz pakta „euro plus“. Rezultate te ocene je upoštevala pri priporočilih.

(19) V okviru evropskega semestra je Komisija izvedla obsežno analizo ekonomske politike Litve. Ocenila je konvergenčni program in nacionalni reformni program. Glede na to, da je treba okrepiti splošno gospodarsko upravljanje Evropske unije z vključitvijo prispevka na ravni EU v prihodnje nacionalne odločitve, Komisija pri tem ni upoštevala le pomena teh programov za vzdržno fiskalno in socialno-ekonomsko politiko v Litvi, ampak tudi spoštovanje pravil in smernic EU. Njena priporočila, pripravljena med evropskim semestrom, so izražena v priporočilih v točkah od (1) do (6) v nadaljevanju.

(20) Svet je ob upoštevanju te ocene proučil litovski konvergenčni program, njegovo mnenje[7] pa je izraženo zlasti v priporočilu v točki (1) v nadaljevanju –

PRIPOROČA, naj Litva v obdobju 2012–2013 sprejme naslednje ukrepe:

1. Zagotovi naj načrtovani napredek pri pravočasnem odpravljanju čezmernega primanjkljaja. V ta namen naj v polni meri izvršuje proračun za leto 2012 ter doseže strukturno konsolidacijo, kot je določeno v priporočilu Sveta v okviru postopka v zvezi s čezmernim primanjkljajem. Nato naj podrobno opredeli ukrepe, ki so potrebni za izvajanje proračunske strategije za leto 2013 in pozneje, kot je predvideno, pri čemer naj zagotavlja ustrezno strukturno konsolidacijo za zadosten napredek pri doseganju srednjeročnega proračunskega cilja, vključno z doseganjem referenčne vrednosti za odhodke, ter hkrati čim bolj omeji zniževanje odhodkov, ki pospešujejo rast. V zvezi s tem naj prouči povečanje davkov, ki so najmanj škodljivi za rast, kot so obdavčitev stanovanj in okoljski davek, vključno z obdavčevanjem avtomobilov, hkrati pa naj izboljša upoštevanje davčnih predpisov. Okrepi naj fiskalni okvir, zlasti z uvedbo izvršljivih in zavezujočih zgornjih mej odhodkov v srednjeročnem proračunskem okviru.

2. Sprejme naj zakonodajo o obsežni reformi pokojninskega sistema. Uskladi naj zakonsko predpisano upokojitveno starost s pričakovano življenjsko dobo, vzpostavi jasna pravila za indeksacijo pokojnin in izboljša sheme dodatnega varčevanja. Pokojninsko reformo naj podpre z ukrepi za aktivno staranje.

3. Bori naj se proti visoki brezposelnosti, zlasti med mladimi, nizkokvalificiranimi delavci in dolgoročno brezposelnimi, in sicer tako da sredstva nameni za aktivne politike na trgu dela in hkrati izboljša njihovo učinkovitost. Izboljša naj učinkovitost shem pripravništva. Spremeni naj delovno zakonodajo v zvezi s fleksibilnimi pogodbami, določbami glede odpuščanja in fleksibilnimi ureditvami delovnega časa.

4. Poveča naj spodbude za delo in okrepi povezave med reformo socialne pomoči in ukrepi za aktiviranje, zlasti za najbolj ranljive, da se zmanjšata revščina in socialna izključenost.

5. Izvede naj vse vidike svežnja reform za državna podjetja in zlasti zagotovi ločitev lastniških in regulativnih funkcij ter trgovskih od netrgovskih dejavnosti. Namesti naj ustrezna orodja za spremljanje, s katerimi se bo ocenila učinkovitost reform in se bo zagotovilo, da jih bodo vsa podjetja v državni lasti upoštevala.

[7] V skladu s členom 9(2) Uredbe Sveta (ES) št. 1466/97.

6. Pospeši naj ukrepe za izboljšanje energetske učinkovitosti zgradb, vključno z odpravo odvračilnih dejavnikov in hitrim izvajanjem holdinškega sklada. Spodbuja naj konkurenco energetskih omrežij, tako da izboljša povezanost z državami EU na področju električne energije in plina.

V Bruslju,

Za Svet
Predsednik